

DataFryslân brengt Friese datalandschap in kaart

‘Data is geen heilige graal; het moet de samenleving beter maken’

Pionieren, dat is het. Als ontdekkingsreizigers een pad vinden en effenen door de nieuwe, overweldigende wereld van data. “Er was eerst helemaal niks. Geen kantoor, geen domeinnaam, geen staf.” Rudolf Simons lacht als hij terugdenkt aan het prilste begin. Dat pionieren was dé reden dat Simons, tot dan ambtenaar bij de gemeente Leeuwarden, solliciteerde op de functie van coördinator van DataFryslân. De nieuwe Friese ‘data-autoriteit’ vond onderdak bij Campus Fryslân.

DOOR GERARD DE JONG

Rudolf Simons voor de Beurs waar DataFryslân is gevestigd (Foto: Sebastiaan van den Brink)

In februari van dit jaar zetten acht partijen hun handtekening onder de samenwerkingsovereenkomst, wat de oprichting betekende van DataFryslân. Provincie Fryslân, de gemeenten Leeuwarden, Súdwest-Fryslân en Smaltingerland, Rijksuniversiteit Groningen, NHL Stenden hogeschool, het CBS en het Fries Sociaal Planbureau willen datagebaseerd werken “een flinke boost” geven. Het idee ervoor ontstond al in 2013, vertelt Simons. “Toen al leefde bij meerdere instanties het gevoel van ‘we moeten iets met data’. Wat kunnen we ermee, hoe kunnen we het inzetten om tot maatschappelijk nut te komen?”

Uiteindelijk was het Culturele Hoofdstad 2018 dat tot de oprichting van DataFryslân zou leiden. Simons: “De Indieneners van het bidboek voor CH2018 hadden al oog voor data. Ze wilden de activiteiten in het culturele jaar nauwgezet volgen. Door het meten van de effecten ervan, of dat nu ging om economische, infrastructurele effecten of het meten van bezoekersstromen tijdens het bezoek van de Reuzen aan Leeuwarden.”

Toen Leeuwarden/Fryslân de Culturele Hoofdstad kreeg toegewezen, werden de partijen van

wat nu DataFryslân is bij elkaar gezet. “Toen zijn we al begonnen. We zijn dus al vijf jaar samen bezig en in die tijd zijn we naar elkaar toegegroeid. Dat succes heeft de doorslag gegeven om er nu structureel mee verder te gaan.”

De nieuwe organisatie heeft een kantoor bij Campus Fryslân. “De universiteit is een unieke blootloop, een bolwerk van kennis. Dat werkt heel inspirerend. En er ontstaan ongetwijfeld dwarsverbanden tussen de universiteit en DataFryslân. Studenten kloppen al bij ons aan.”

Medio april werd de staf ingevuld. Simons: “Na de ondertekening in februari zijn we begonnen met werven. DataFryslân kan de eerste twee jaar over 7,5 fte beschikken, die worden ingevuld door 15 mensen. De meeste programmamediators en data-scientists werken parttime. Ze laten gaten achter in de organisaties waar ze vandaan komen. Die gaten worden weer door anderen ingevuld. Dat zorgt voor kennisrotatie, iets wat we erg belangrijk vinden.”

DataFryslân werkt met drie speerpunten: hub, lab en podium. Simons legt uit: “Hub betekent het in kaart brengen van het datalandschap van Fryslân. Overal in de provincie zijn databases en bruikbare data. Dat willen we op een rijtje zetten, om vervolgens te kijken hoe we dat met elkaar kunnen verbinden. Hub heeft twee

onderzoeksdomeinen: toerisme en recreatie, en sociaal. Binnen die thema's gaan we programma's opzetten die een regionaal belang hebben. Dat zou kunnen gaan over actuele thema's als verdringing, krimp, de energietransitie en toerismestromen.”

Het lab is de speeltuin, de plek waar naar hartenlust geëxperimenteerd kan worden. “Wat kun je allemaal met data en wat levert dat op? Het moet zijn als resultaten uit het lab te gebruiken zijn voor het derde speerpunt, podium. Dat staat voor het delen van onze uitkomsten. Om deden – of dat nu overheidsinstellingen, bedrijven of particulieren zijn – kennis te laten maken met de kracht van data. Dat gebeurt onder meer door masterclasses en workshops.”

“Met data gaat een wereld van mogelijkheden open, veel data is openbaar en goed te koppelen. Een gemeente heeft vaak veel meer bruikbare data dan men zich bewust is. Dat in kaart brengen is de eerste stap. Vervolgens kunnen we aan de slag met modellen. Dat kan gaan over de zelfrijdende auto's en de ethische kant van Artificial Intelligence. Maar bijvoorbeeld ook over Wetterskip Fryslân, dat met drones de Friese kust wil bewaken. Ik fantasieer een beetje, maar er is voldoende te bedenken.”

Er kan heel veel met data, maar uiteindelijk beoogt DataFryslân praktisch nut. Simons: “Ik geloof dat we als data-organisatie een connectie kunnen maken met concrete oplossingen of beleid. Vroeger werd een probleem eerst onderzocht, daarna werd een oplossing bedacht en een jaar later keek je hoe dat uitpakte. Met data kun je elke dag bijsturen, die techniek kan enorm helpen. Dat is heel spannend. Data is geen heilige graal, het gaat erom hoe je het slim en effectief kunt inzetten. Het inzetten van data moet de samenleving beter maken.”

“Als data-organisatie maak je een connectie met concrete oplossingen of beleid.”